

ÜLKEMİZDE 4686 SAYILI MİLLETLERARASI TAHKİM KANUNU VE UYGULAMASI

Av. Prof. Dr. Kemal DAYINLARLI
Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Bugün uygulanmakta olan Türk Hukukunun esasları Kıta Avrupasının hukukuna dayanmaktadır⁽¹⁾. Bu bakımdan hiç kuşku duymadan diyebiliriz ki Türkiye, hukuk alanındaki mevzuat bakımından çoğu Avrupa Birliği ülkesinden daha Avrupalıdır. Uygulamada ise beklenen düzeye ulaştığımız söylenemez. Bu eksikliği giderme toplumun tüm bireylerinin titizlikle ve devamlı bir inançla kanunlara saygı duyarak uyması ile mümkün olur. Bu da aileden başlayan ve okulda devam eden sonra da yaşamı boyunca kişinin benliğini saran bir hukuk anlayış ve kültürünü gerektirir.

Bu yazımızda tanıtmaya çalışacağımız Milletlerarası Tahkim Kanunu 21.06.2001 tarihinde TBMM’de kabulünü müteakip 05.07.2001 tarih ve 24453 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak girmiştir.

I. KANUNDA YER ALAN HÜKÜMLERİN MENŞEİ

Günümüz dünyasında ticarî ilişkiler, ülkeler arasında sınır tanımadan hızla gelişmeye devam etmektedir. Ulaşım ve iletişim araçlarının bilgisayar ve internet ağları ile desteklenip göz kamaştırıcı biçimde çabukluk sağlaması da ticarî ilişkilerin niteliğini ve boyutlarını inanılmaz ölçüde etkileyip milletlerarası ticaretin gelişmesine ayrı bir ivme kazandırmaktadır.

Öte yandan, Avrupa Birliğinin oluşması ile ülkelerin gümrük sınırlarının Avrupa sınırlarına taşınması sayesinde ticarî mal ve hizmet akışları ve kişilerin serbest dolaşımı, ticarî hayatı ve ondan beklenen sonuçları etkilemektedir. Bu arada, ticarî hayatın yoğun biçimde tezahürü ondan beklenen sonuçları etkilemektedir. Bu arada, ticarî hayatın yoğun biçimde tezahürü ondan doğan ihtilafları da beraberinde getirmektedir.

Bu ihtilafların milletlerarası hukuk düzeyinde halli işin doğasında mevcuttur. Bu da ancak onun altyapısını hazırlamaktan geçer. İşte Milletlerarası Tahkim Kanunumuz ihtilafların bu anlamda ve kapsamda çözümlenmesi amacıyla getirilen ülkemiz için çok önemli bir düzenlemedir.

⁽¹⁾ Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu İsviçre’den; Ceza Kanunu İtalya’dan; İdare hukuku Fransa’dan; Türk Ticaret Kanunu, İsviçre ve Almanya’dan; İcra ve İflas Kanunu İsviçre’den; Trafik Kanunu Belçika’dan v.s. alınmıştır.

A) Böyle bir düzenlemeye duyulan ihtiyaç

İç tahkim ile ilgili mevzuatımız HUMK içinde 1927 den beri mevcut olmasına rağmen ülkemizde ihtiyarî tahkimin fazla geliştiği söylenemez. Batı ülkelerinin çoğunda ihtilafların normal mahkemelerde halli yanında iç tahkim ve milletlerarası tahkimle çözüme kavuşturulması yaygın biçimde uygulanmaktadır⁽²⁾.

Ülkemizde HUMK. 516-536 maddeleri arasında yer alan tahkim hükümleri iç hukuku ilgilendiren bir düzenlemedir. Bu düzenleme İsviçre'nin Neuchâtel Kantonunun 7 Nisan 1925 tarihli Code de procédure civile'inden aynen alınmıştır⁽³⁾. Fakat bu hükümlerin Neuchâtel'de uygulanması 1971 yılından itibaren sona ermiştir. Çünkü Neuchâtel Kantonu 24 Kasım 1970 tarihinde İsviçre'de Tahkime İlişkin Kantonlararası Anlaşmaya dahil olmuştur⁽⁴⁾.

B) Milletlerarası Kanun Taslağı için yapılan çalışmalar

Bu konuda ciddi ve etkin çalışmalar Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından başlatılmıştır. Bu cümleden olarak 25-28 Eylül 1997'de Abant⁽⁵⁾, bunu müteakip 6 Haziran 1998 tarihinde Ankara'da⁽⁶⁾ toplantılar düzenlenmiş, konu enine boyuna tartışılmış ve 1976 tarihli UNCITRAL Model Kanunu⁽⁷⁾ esas alınmak üzere, 1988 İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu içinde yer alan İsviçre Milletlerarası Tahkim Hükümlerinden geniş ölçüde yararlanmak suretiyle 3 taslak hazırlanmıştır. İşte 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunumuzun alt yapısını dolayısıyla esasını bu taslak teşkil etmiştir. Bu kanunun TBMM'de müzakereleri esnasında basında ve medyada bu tasarının lehinde ve aleyhinde görüş ve düşünceler beyan edilmiş ve tartışılmıştır.

C) Milletlerarası Tahkim Kanununun Bölümleri

Yedi bölüm ve 19 maddeden oluşmuştur;

- İlk 3 maddeyi içeren birinci bölüm genel hükümlere ayrılmış olup bu bölümde kanunun kapsam ve amacı, yabancılık unsuru, tahkimde görevli ve yetkili mahkeme, müdahalenin sınırı düzenlenmiştir.

---

(2) ABD, İsviçre, İngiltere, Almanya, Fransa, Hollanda gibi ülkelerde Tahkim yoğun biçimde uygulama alanına sahiptir.

(3) Bu maddelerin Fransızca esas metinleri için Bkz. Dayınlarlı, K.: İç Tahkim, Ankara 1997, sh. 257-261.

(4) 46 maddeden oluşan Concordat Suisse sur l'Arbitrage'ın Türkçe'ye çevrilmiş metinleri için Bkz. Dayınlarlı, K.: İç Tahkim, Ankara 1997, sh. 262-296.

(5) Abant Toplantısına iştirak edenler için Bkz. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü: Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir Mi?, Ankara 1999, sh. 1.

(6) sh. 191.

(7) Türkçe'ye çevrilen metin için Bkz. Dayınlarlı, K.: Uncitral Kurallarına göre Uzlaşma ve Tahkim, Ankara 2000, sh. 103-123.

- 4ncü, 5inci ve 6ncı maddelerin kapsadığı ikinci bölüm, tahkimin tanımı ve şekline, mahkemede tahkim itirazı ve anlaşmasına, ihtiyatî tedbir veya ihtiyatî hacize ilişkin hükümleri içerir.

- 7nci madde ise hakem veya hakem kurulunun seçimi, reddi, sorumluluğu, görevinin sona ermesi ve yetkisine hasredilmiştir.

- 8-14 maddeleri tahkim yargılama usulüne ayrılmış olup tahkimin nasıl cereyan edeceğini hükme bağlayan maddelerden oluşur.

- Beşinci bölümü 15nci madde oluşturmuştur. Hakem kararlarına karşı burada, kanun yolu olan iptal davasına ve hakem kararlarının icra edilebilir hale gelmesine ilişkin hükümler yer almıştır.

- 16ncı madde altıncı bölümü oluşturmuş ve tahkim giderlerine hasredilmiştir.

- Yedinci bölüm 17-18 ve 19. maddelerdeki son hükümleri içermektedir.

D) Kanunun içeriği hakkında görüşlerimiz

aa) Kanunun amaç ve kapsamı

Kanunun birinci maddesinde amacın milletlerarası tahkime ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafının redaksiyonu haklı olarak hukukçuların eleştirisine uğramakta ise de esası şudur: Bu kanun, aralarında ihtilaf çıkan taraflarca veya ihtilafı bir tek hakem çözecekse bu hakem, ihtilafı hakem kurulu (genelde üç hakem) çözecekse bu kurul tarafından seçilen ve yabancılık unsuru taşıyan tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.

Kanunun bu açık ifadesinden anlaşılacağı gibi bu kanunun bir ihtilafta uygulanabilmesi koşulları şunlardır:

1. Tarafların veya hakem veya hakem kurulunun bu kanun hükümlerini seçmesi,
2. İhtilafta yabancı unsur olması,
3. Tahkim yeri olarak Türkiye’de bir yerin seçilmesi.

Taraflar asıl ticarî sözleşmeyi yaparken ihtilafların haline ilişkin tahkim anlaşmasında⁽⁸⁾ ihtilafın çözümünde uygulanacak usule 4686 sayılı Milletlerarası Kanun Hükümlerinin uygulanacağını belirtmiş ise, taraflar bu yönde iradelerini açıkça beyan

---

⁽⁸⁾ Tahkim anlaşması tarafların, sözleşmeden kaynaklı veya kaynaklanmasın aralarında mevcut hukukî ilişkiden doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tümünün veya bazılarının tahkim yolu ile çözülmesi konusunda yaptıkları anlaşmadır. Tahkim anlaşması, asıl sözleşmeye konan tahkim şartı (Clause compromissoire) veya ayrı bir sözleşme (Compromis) ile yapılabilir (MTK. m. 4/1).

ettikleri için bu kanun hükümleri uygulanır. Taraflar tahkim şartında uygulanacak usul kanununu belirtmemiş ise bu defa hakem veya hakem kurulu bu kanunun uygulanmasına karar verirse milletlerarası kanun hükümleri uygulanır. Taraflar uygulanacak hukukun seçimini hakem veya hakemlere bırakmak istemezler ise, bu seçimi kendileri yapar. Böylece tarafların müşterek iradesi her şeyin üzerinde tezahür etmiş olur.

bb) İhtilafta yabancı unsur olması

Milletlerarası Tahkim Kanununun uygulanabilmesinin şartlarından biri de yabancı unsurun varlığıdır. Yabancı unsurun nelerden ibaret olduğu kanunun 2. maddesinde birer birer açıklanmıştır. Aşağıdaki unsurlardan birinin mevcudiyeti tahkime milletlerarası nitelik kazandırır.

- Tahkim anlaşmasına taraf olanların ikametgâhlarının, mutad meskenlerinin ya da işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması halinde bu ihtilafta yabancı unsur var demektir.

- Tarafların ikametgâh veya mutad meskeni ya da işyerleri: a) Taraflarca belirlenen tahkim yerinden, b) Asıl sözleşmeden doğan yükümlülüklerin önemli bir bölümünün ifa edileceği yerden veya uyuşmazlık konusunun en çok bağlantılı olduğu yerden, başka bir devlette bulunması halinde yabancı unsur oluşur.

- Tahkim anlaşmasının dayandığı asıl sözleşmeye taraf olan şirket ortaklarından en az birinin yabancı sermayeyi teşvik mevzuatına göre yabancı sermaye getirmiş olması da yabancı unsuru meydana getirir.

- Taraflar arasındaki sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışından sermaye sağlanması amacıyla kredi ve/veya güvence sözleşmesi yapılmasının gerekli olması halinde de yabancı unsur oluşur.

- Taraflar arasındaki ticarî sözleşme veya hukukî ilişkinin bir ülkeden diğerine sermaye veya mal geçişini gerçekleştirmesi durumunda da yabancı unsurun varlığı kabul edilmiştir.

Milletlerarası Tahkim Kanunu, mahkemelerin tahkime müdahalesini sınırlamıştır (MTK. m. 15/A). Tahkim davasının görülmesi esnasında bazı işler vardır ki bunların mahkeme tarafından yapılması zorunludur. Kanunun 3. ncü maddesine göre, bu işlerde yetkili mahkeme davalının ikametgâhı veya mutad meskeni ya da işyerlerinin bulunduğu yer asliye mahkemesidir. Davalı Türkiye’de ikâmet etmiyorsa, sâkin değilse veya Türkiye’de işyeri yoksa İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi görevli ve yetkilidir. Ancak mahkemelerin müdahalesi milletlerarası tahkimden kaynaklanan sorunlar için sadece bu kanun hükümleri ile sınırlı tutulmuştur (MTK. m. 15/A sondan bir önceki paragraf).

II. KANUNUN TÜRK HUKUKUNA VE İKTİSADÎ HAYATINA KATKILARI

A) Türk Hukukuna katkıları

4686 sayılı bu kanun yürürlüğe girinceye kadar milletlerarası tahkim hükümleri (MÖHUK'un Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine ilişkin 34-45 maddelerinin hükümleri hariç) ülkemiz hukukunda yer almamış olduğu için bu kanunun içerdiği hükümlerden Türk hukuku mahrum kalmıştı. Batı ülkeleri ile ticarî sözleşmeler yapılırken başka ülkelerin milletlerarası tahkim usulüne ilişkin hükümlerini kabul etme zorunda kalmıştı⁽⁹⁾. Oysa şimdi, bu kanunumuzun kuralları en son milletlerarası ticarete ilişkin tahkim kurallarını içermektedir. Bu nedenle bu kuralların taraflarca ihtilafın hallinde kabul edilip uygulanması hukukumuzun Avrupa Birliği Ülkelerinin Milletlerarası Tahkim Kuralları ile tamamen uyum halinde olduğunu, modern bir kanun niteliğini taşıdığını göstermesi bakımından da önem taşır.

Bu kanunun uygulanma şartları arasında tarafların serbest iradesi esastır. Türk Borçlar Kanununda mevcut olan sözleşmelerin yapılmasında iradenin muhtariyeti (*Autonomie de la volonté*) ilkesi bu kanunla da milletlerarası tahkimde teyit edilmiştir. Gayet tabiidir ki bu serbesti, B.K. m. 19 ve 20'de yer alan (Kanunun âmir hükümlerine, örf ve âdet hukukuna, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı olmamak kaydıyla) uygulama alanı bulacaktır.

Öte yandan, tarafların tahkim anlaşmasında mutabık kalmaları kaydıyla peşinen iptal davasından kısmen veya tamamen feragat edebilmeleri imkânı getirilmiştir (MTK. m. 15/A). Bu hüküm Milletlerarası tahkimde hukukumuz bakımından diğer hukuklarda da mevcut olan yeni bir düzenlemedir. Oysa HUMK. m. 535'e göre tahkimde tarafların Temyizden ve iade-i muhakmeden peşinen feragat etmesi geçersizdir.

B) Tahkim yeri bakımından

Kanunumuza göre, Tahkim yerinin Türkiye olması zorunluluğu (MTK. m.1/1) vardır. Bu kanun hükmü uygulanarak verilecek bir hakem kararının iptali için kararın verildiği yer asliye hukuk mahkemesine başvurma zorunludur. Bu durumda MTK. m. 15 de yazılı iptal sebeplerinin varlığı halinde karar Türk mahkemesince iptal edilebilecektir. Ayrıca iptal kararı hakkında verilen mahkeme kararına karşı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

---

⁽⁹⁾ Örneğin bunlar arasında en çok uygulananlardan

- Milletlerarası Ticaret Odası Tahkim Divanı Kuralları (Règlement de la Cour d'Arbitrage de la Chambre de commerce internationale)
- London Court of Arbitration
- American Arbitration Association
- Stockholm Kuralları
- Zurich Chamber of Commerce International Arbitration Rules
- Lausanne Ticaret Odası Tahkim Kuralları
- Cenevre Ticaret Odası Tahkim Kuralları
- Viana Ticaret Odası Tahkim Kuralları

hükümlerine göre temyiz yolu açık olduğundan hakem kararı Yargıtayımızın incelemesi ve onayından geçtikten sonra kesinleşmektedir.

C) Tahkim süresi bakımından

HUMK. m. 529. hükmüne göre iç tahkimde maddedeki belirli şartların gerçekleşmesi halinde Hakemler ilk toplantılarından itibaren 6 ay içinde davanın esası hakkında hüküm vermeye mecburdur. Bu süre tarafların mutabakatı veya böyle bir mutabakat sağlanamazsa taraflardan birinin müracaatı üzerine mahkemece uzatılabilir. Genel olarak davanın görülmesi için gerekli olan usul işlemlerinin yerine getirilmesi uzunca süre aldığı için 6 aylık süre esas hakkında hüküm vermek için yetersiz kalmaktadır. MTK. m. 10/B hükmüne göre bu süre bir yıl olarak hükme bağlanmıştır. Ancak tahkim süresi tarafların anlaşmaları ile, böyle bir anlaşma olmadığı takdirde taraflardan birinin başvurusu üzerine Asliye Hukuk Mahkemesinde uzatılabilir. Başvurunun reddi halinde tahkim süresi sonunda yargılama sona erer. Mahkemenin kararı kesindir. Bu hüküm hukukumuzda getirilen yeni bir hükümdür. Davaların gereksiz olarak uzamasını önlemek için getirildiği anlaşılmaktadır.

D) Bilirkişi atanması bakımından

MTK. m. 12 hükmüne göre bilirkişiler yazılı veya sözlü raporlarını vermelerinden sonra çağrıldıkları duruşmaya katılırlar. Bu duruşmada taraflar bilirkişilere soru sorabilir ve uyuşmazlık konusunda kendi seçtikleri özel bilirkişileri dinletebilirler.

Bu hüküm de hukukumuzda bu kanunla getirilen bir yeniliktir. Ancak bu hüküm zaten ICC ve Uncitral Model Law md. 26/2⁽¹⁰⁾ de uzun zamandan beri uygulanmaktadır.

Milletlerarası Tahkim Kanunumuzun gerçekten özlediğimiz bir uygulama alanı bulabilmesi, ileri seviyede yabancı dil bilen hukukçularımızın yetişmelerine ve aynı zamanda bunların milletlerarası tahkim alanında köklü deneyim kazanmasına bağlıdır.

E) İhtiyati tedbir veya ihtiyati haciz

Bu kanunla gelen bir yenilik de hakem veya hakem kurulu, aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim yargılaması sırasında taraflardan birinin talebi üzerine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilebileceğidir. Ayrıca hakem kararının icra edilebilir hale gelmesi ile, ya da davanın hakem kurulunca reddedilmesiyle ihtiyati tedbir veya ihtiyati haczin kendiliğinden ortadan kalkacağı hükmü getirilmiştir.

Ancak hakem veya hakem kurulu cebri icra organları tarafından icrası ya da diğer resmî makamlar tarafından yerine getirilmesi gereken ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı veremez.

⁽¹⁰⁾ Tamamlayıcı bilgi için Bkz. Dayınlarlı, K.: Uncitral Kurallarına göre Uzlaşma ve Tahkim, Ankara 2000, sh. 115-116.

İç tahkim kurallarımıza göre ise hakem kurulu ihtiyatî tedbir kararı veya ihtiyatî haciz kararı veremez. Bu yetki mahkemelere aittir.

III. HAKEM KARARI

MTK. m. 14. maddesinde hakem kararında bulunması gereken hususlar 5 bent halinde sıralanmıştır.

Aksi kararlaştırılmadıkça, hakem veya hakem kurulu kısmî kararlar da verebilir. Bu kısmî karar verme usulü batı ülkelerinin milletlerarası tahkim kurallarında da yer almıştır⁽¹¹⁾.

14. madde ile tahkim hukukumuzaya gelen yeniliklerden biri de hakem kararının hakem veya hakem kurulu tarafından taraflara doğrudan doğruya bildirileceği hususudur. Halbuki iç tahkimde hakem kararı yetkili mahkemenin kalemine tevdi edilir ve (HUMK m. 532/1) hakem kurulunun işi o anda sona erer.

Ayrıca, MTK. m. 14/B hükmüne göre taraflardan her biri hakem kararının kendilerine tebliğini müteakip 30 gün içinde karşı tarafa da bilgi vermek kaydıyla hakem kuruluna müracaat ederek:

1. Hakem kararındaki hesap, yazı ve benzeri maddî hataların düzeltilmesini,
2. Kararın tümünün veya bazı bölümlerinin yorumlanmasını isteyebilir.

Hakem Kurulu da bu istemi haklı bulursa 30 gün içinde mevcut maddi hataları düzeltir ve gerekli yorumu yapar.

Esasen hakem veya hakem kurulu sonradan farkına vardığı maddî hataların düzeltilmesi işini ve yorumu, karar tarihini izleyen 30 gün içinde kendisi de yapabilir.

Bundan başka, hakem kurulu hakem kararında hükme bağlanması istenen hususlardan unutulmuşlar varsa bu noktalara ilişkin tarafların talebini haklı bulduğu takdirde 60 gün içinde tamamlayıcı hakem kararını vermekle mükelleftir.

IV. TAHKİM GİDERLERİ

MTK. m. 16/A hükmüne göre, Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, hakemlerin ücreti, dava konusu alacağın miktarı, uyuşmazlığın niteliği ve tahkim yargılamasının süresi dikkate alınarak, hakem veya hakem kurulu ile taraflar arasında kararlaştırılır. Bu hüküm hukukumuzaya bu kanunla girmiştir. Bundan önce iç tahkimde hakem ücreti taraflar arasında kararlaştırılır ve hakemlere bildirilir. Hakemler bu ücrete itiraz edemez ancak iş bittikten

---

⁽¹¹⁾ Örneğin, İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanununun 188. maddesi “*Unless the parties have agreed otherwise, the Arbitral Tribunal may make partial awards*” demektedir. Bunun anlamı taraflar aksini kararlaştırmadıkça, tahkim mahkemesi kısmî kararlar verebilir, demektir.

sonra mahkemede taraflara karşı eda davası açabilirlerdi. Halen iç tahkimde durum böyledir. Yargıtay içtihatları da bu doğrultudadır⁽¹²⁾.

MTK. m. 16/A-2 hükmüne göre taraflar, hakem veya hakem kurulunun ücretini milletlerarası yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yaparak da belirleyebilirler. Taraflar böyle bir belirleme yapmamış ise hakem ücreti her yıl Adalet Bakanlığınca ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşleri alınarak hazırlanan ücret tarifesine göre belirlenir. Nitekim, Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Yönetmeliği 28 Aralık 2001 tarih ve 24624 sayılı Resmi gazetede yayımlanmış ve 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁽¹³⁾.

Milletlerarası tahkimde uygulanan bu ücret tarifesi milletlerarası tahkimi daha cazip hale getirecektir. Çünkü uygulanan hakem ücretleri milletlerarası organize tahkim kuruluşlarının hakemlere ödediği ücret tarifelerindeki miktarlara yaklaşmıştır⁽¹⁴⁾.

V. BU KANUNUN ÜLKEMİZİN TİCARİ HAYATINA KATKISI

A) İnşaat sektörü bakımından

İnşaat sektöründe Türk müteahhitleri yurtdışında yabancı firmalarla müştereken ihalelere katılmakta ve eser sözleşmelerine ilişkin teklif verirken konsorsiyum veya joint-venture şeklinde işbirliği yapmaktadırlar.

Konsorsiyum veya joint-venture üyelerinin kendi iç ilişkilerinden doğacak ihtilâfların 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu hükümlerine tabi tutulması, tahkim hukuku hükümlerinin milletlerarası alanda uygulanmasına yol açacaktır. Böylece tahkim yerinin Türkiye’de bulunması, Turizm gibi yeni bir gelir kaynağı oluşturacak, tahkim toplantılarının, duruşmaların, sekreteryanın Türkiye’de yaygınlaştırılması, tahkim giderlerinin döviz olarak Türkiye’ye gelmesini sağlayacaktır.

İstanbul, İzmir, Antalya gibi otel altyapıları ve iklimi yabancılar için uygun olan şehirlerimizde kurulacak tahkim merkezlerinin, tahkimin örgütlenmesinde görev almaları

⁽¹²⁾ 13.05.1964 gün ve E. 64/1, K.64/1 sayılı içtihadı birleştirme kararı ve fazla bilgi için Bkz. Dayınlarlı, K.: İç Tahkim, Ankara 1997, sh. 54-55.

⁽¹³⁾ **ÜCRET TARİFE TABLOSU**

ANLAŞMAZLIK KONUSU DEĞER	ÜCRET	
	TEK HAKEM	3 VEYA DAHA FAZLA SAYIDA HAKEM
0 – 500.000.000.000 TL	%5	%8
500.000.000.001 - 1.000.000.000.000 TL	%4	%5
1.000.000.000.001 - 2.000.000.000.000 TL	%3	%4
2.000.000.000.001 - 5.000.000.000.000 TL	%2	%3
5.000.000.000.001 -	%1	%2

⁽¹⁴⁾ Bkz. Règlement de la cour d’arbitrage de la CCI, sh. 49; Andreas Bucher / Pierre-Yves Tschanz.: Private International Law and Arbitration in Switzerland, Zurich Chamber of Commerce, sh. 163; Geneva Arbitration Rules, sh. 148.

mümkün olacaktır. Bu sayede ülkemiz milletlerarası tahkimin görüldüğü önemli bir merkez olma durumuna kavuşacaktır.

B) Kamu ihalelerine katkısı bakımından

Yabancı sermayenin Türkiye'ye yatırım yapmasını bu kanunumuz teşvik edecektir. Şimdiye kadar yabancı unsur taşıyan ihalelerde, ihtilaf halinde devlet mahkemelerinin yetkili olduğunu gören yabancı yatırımcı veya yabancı müteahhitler bilmedikleri usul ve maddi hukukun uygulanmasını ve ihtilafın devlet mahkemelerinde görülmesini bir risk olarak görmekte ve bu riski karşılayacak şekilde kabarıklı teklif vermekte idiler. İşin ifası esnasında riskin meydana gelmesi halinde zaten tekliflerinde dikkate aldıkları için herhangi bir kayıpları söz konusu olmazdı. Ancak işin ifası esnasında böyle bir riskin meydana gelmemesi halinde ise, bu riskin karşılığı teklifin kapsamında yer aldığı için iş sahibi Türk idareleri sanki risk meydana gelmiş gibi peşinen bu riskin karşılığını zaten yabancı firmaya ödemiş olurlardı.

Oysa, ihtilâfların halinde 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu hükümlerinin uygulanacağını bilen yabancı yatırımcı ve müteahhitler en azından kendi hakemlerini tayinde serbest olduklarını, tahkim davası sonunda verilen hakem kararının Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine ilişkin 1958 New York Sözleşmesine göre⁽¹⁵⁾ tenfiz edileceğini düşünerek muhtemel risk karşılığını teklifine yansıtmayacaktır. Aynı şekilde hareket eden yabancı teklif sahipleri böylece oluşan serbest rekabet ortamı içinde fiyatlarını düşüreceklerdir. Bu ise Türk ihale makamlarının menfaatine bir durum yaratacaktır.

⁽¹⁵⁾ 10 Haziran 1958 Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin New York Sözleşmesinin Türkçe'ye çevrilen metni için Bkz. Dayınlarlı, K.: Milletlerarası Tahkim Kanunu, Ankara 2002, sh. 91-102.